

บทสรุป

การจัดการความรู้สู่สวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

ผู้ศึกษา

นางสาวพิมพ์พิมพ์ พลเวียง

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งในการพัฒนาสังคมสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และยุทธศาสตร์สังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้โครงการ “การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

ผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

จากนโยบายประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 และนโยบายรัฐบาลที่มุ่งในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ดีงามและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานคุณธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะที่เป็นกระทรวงเจ้าภาพทาง ด้านสังคมจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สังคมที่จะดำเนินการขับเคลื่อนในปี 2550 ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ที่สำคัญคือ 1) ยุทธศาสตร์สังคมไม่ทอดทิ้งกัน 2) ยุทธศาสตร์สังคมเข้มแข็ง (ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และประชาสังคม) 3) ยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม

โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และมีการกำหนดหน่วยงาน / ผู้รับผิดชอบหลักแต่ละกิจกรรมไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานปรากฏผลเป็นรูปธรรมนำสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐบาล

เนื่องจากสำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สมพ.) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมวิชาการและความรู้ด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์แก่บุคลากรและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานด้านพัฒนาสังคม และการจัดสวัสดิการสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้มอบหมายให้ สมพ. สนับสนุนการขับเคลื่อน

ยุทธศาสตร์สังคมของกระทรวง ฯ โดยการจัดการความรู้ด้านสวัสดิการสังคมและท้องถิ่นแก่บุคลากร และภาคีภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันผลักดันยุทธศาสตร์สังคมให้บรรลุผลตามนโยบายต่อไป

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้จัดทำโครงการสัมมนาเพื่อจัดการความรู้แก่บุคลากรและภาคีภาคส่วนต่างๆ ตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง ฯ ภายใต้โครงการ “การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมเพื่อสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชน 2) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร แก่นนำและเครือข่ายในการจัดสวัสดิการชุมชน 3) เพื่อชักจูงแนวทางการขยายผลการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

การจัดสัมมนาดังกล่าวถูกจัดขึ้นใน 4 ภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน 2550 โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,100 คน

รูปแบบการสัมมนาประกอบด้วย 1) การบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกันในอันที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมรวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดแนวทางดำเนินงานในพื้นที่ และ 2) การประมวลข้อคิดเห็น และสังเคราะห์ผลการสัมมนาเพื่อประสานความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐกับผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม

การสัมมนามีข้อสรุปประเด็นเพื่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนดังนี้

1. แต่ละจังหวัดจัดเวทีพูดคุย ค้นหาต้นแบบและแม่ข่ายด้านสวัสดิการชุมชนในพื้นที่และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อยอดและขยายผล
2. ขยายผลจากต้นแบบสู่ชุมชนที่มีความพร้อม มีต้นทุนและมีความต้องการขยายแนวคิดแนวทางด้วยสื่อบุคคล สื่อสาธารณะโดยมีฝ่ายวิชาการเข้าร่วม
3. ประสานงานเครือข่ายชุดขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่างๆ ในพื้นที่เพื่อร้อยรัดผู้คนที่เกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนเป็นจังหวะไปในทิศทางเดียวกัน
4. ผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดตามข้อเสนอของภาคประชาชน

การต่อสภาพงานสวัสดิการชุมชนกับสถานะของกระทรวงการพัฒนาสังคม ฯ

1. กระแสการพัฒนาในอดีต เป็นทุนนิยมเกิดการรวมอำนาจการแข่งขันทรัพยากร ความรู้ ทักษะที่เกิดขึ้นไปล้วนเพื่อตอบสนองการแข่งชิงซึ่งมีความเสี่ยงสูง
2. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือลดความเสี่ยงสร้างฐานรากให้แน่นขึ้น ด้านความร่วมมือกันและกันและสร้างการเรียนรู้ใหม่ ที่ไม่ใช่แบบมหาวิทยาลัย
3. รูปธรรมหลายชุมชนมีการรวมตัวกันจัดสวัสดิการชุมชนอยู่บ้างแล้วหลายรูปแบบทั้ง ในลักษณะ 1 ขา 2 ขา หรือ 3 ขา จุดเชื่อมโยงของชุมชน 2 ขาและ 3 ขา คือแผนแม่บทชุมชน ที่มีเป้าหมายของการ กินดี อยู่ดี มีสุข บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. พรบ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ร่วมกับ 3 ยุทธศาสตร์ของกระทรวงจะร่วมผลักดันสวัสดิการชุมชนให้เป็นพลังสำคัญของประชาชน ภายใต้วิกฤตการณ์ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งการสร้างความร่วมมือ การสร้างงานวิจัย การสร้างทัศนคติการพึ่งพาตนเองและการส่งเสริมการออมเพื่อสังคม
5. ในระดับกระทรวงด้านสังคมควรจะมีการบูรณาการงบประมาณเพื่อการขยายผลสวัสดิการชุมชนที่ชัดเจน ทั้งในส่วน of กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคม ฯ
6. เกณฑ์ตัวชี้วัดในระดับชุมชนของแต่ละจังหวัด จะพิจารณาจากหลักการ 5ก ได้แก่

กองทุน	มีกี่ชนิด กี่ประเภท กี่แห่ง
กรรมการ	มีการรวมตัวกันอย่างไร มีที่มาอย่างไร
เกณฑ์/กติกา	ของสวัสดิการชุมชน ครอบคลุมมากน้อยเพียงไร (เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย) หรือกิจกรรมอื่นๆ
กระบวนการ	การมีส่วนร่วมของกรรมการกับสมาชิก การประชุม การขยายเครือข่าย
การจัดการ	ของกองทุนและของชุมชนต้องมีความโปร่งใสจะวางระบบในการตรวจสอบกันอย่างไร

สรุปภาพรวมการศึกษาฐานงานของจังหวัดน่าน

จากการที่ได้นำคณะแกนนำและบุคลากรในพื้นที่น่าน อันได้แก่ ลำปาง ขอนแก่น พัทลุง จันทบุรี และกรุงเทพมหานคร ไปศึกษาฐานงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในพื้นที่ซึ่งมีการปฏิบัติงานจริงเป็นรูปธรรมในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดกาญจนบุรี รวม 4 พื้นที่ คือ 1) อบต. บางระกำ อ. บางเลน จ. นครปฐม 2) ต. ทับหลวง อ. เมือง จ. นครปฐม 3) ต. หนองสาหร่าย อ. พนมทวน จ. กาญจนบุรี

และ 4) ต. หนองโรง อ. พนมทวน จ.กาญจนบุรี ในระหว่างวันที่ 14 – 16 สิงหาคม 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์ ด้านสวัสดิการชุมชนและท้องถิ่น 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ และ 3) มีการสรุปบทเรียนร่วมกันทำให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเกิดความชัดเจนในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนและท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตนเองต่อไป

ในการศึกษาฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาฐานได้เห็นตัวแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพ บริบท และสถานะแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ทั้ง 4 แห่ง ดังกล่าวข้างต้นมีปัจจัยเหตุแห่งการเริ่มต้นดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน คือ เริ่มจากสภาพปัญหาในพื้นที่ โดยบางแห่งเป็นปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชน บางแห่งเป็นปัญหาเรื่องความขัดแย้ง แบ่งพรรคแบ่งพวก บางแห่งเป็นปัญหาเรื่องของการถูกบงการเอารัดเอาเปรียบจากพวกนายทุน และบางแห่งเป็นปัญหาเรื่องหนี้สินนอกระบบจากการศึกษาฐานรูปธรรมการดำเนินงานในพื้นที่ที่สามารถสรุปปัจจัยที่เกื้อหนุนหรือส่งเสริมให้การดำเนินงานของพื้นที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการสร้างผู้นำด้านสวัสดิการ

- จัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น ศึกษาฐาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองทำ ถอดบทเรียน
- เครื่องมือที่สำคัญ คือ แผนแม่บทของชุมชน และ ข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน
- รูปแบบ ขั้นตอน วิธีการ การจัดสวัสดิการชุมชน
- การประเมินความต้องการของตนเอง ของชาวบ้าน และของพื้นที่
- การจัดเวทีการประชาคม อย่างสม่ำเสมอ และกว้างขวาง เดินสายไปทุกหมู่บ้านจนเต็มพื้นที่ แล้วเวียนทำซ้ำอยู่หลายครั้ง

2. การตกผลึกทางความคิด

- เห็นปัญหา ปัจจุบัน อนาคต มุ่งมั่นต่อสู้ – ศึกษาวิจัย วางแผน ผนึกกำลังมวลชน
- ฐาน ขบคิด หาพวก อยากทำ ลองทำ ทำไป/แก้ไขไป ลองผิดลองถูก
- มองเชิงระบบชุมชน เพื่อการพึ่งตนเองเป็นหลัก

3. ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/อัตลักษณ์ของท้องถิ่น

- กลุ่มวัฒนธรรมเหย่ย+รักถิ่นฐานบ้านเกิด
- ปัญหาร่วม/วัยเดียวกัน เช่นกลุ่มผู้สูงอายุ ปัญหาหนี้สินนอกระบบ
- กลุ่มเครือญาติ กลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน

4. ความสามารถในการประสาน ภายในในกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ และการประสานกับพันธมิตรภายนอก เช่น แหล่งทุน วิชาการ ภาครัฐ ฯลฯ ที่หลากหลาย
5. เป้าหมาย เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมในพื้นที่
6. เป็นนวัตกรรม การสร้างคนรุ่นใหม่ หลักสูตรใหม่ นโยบายใหม่

ผลจากการจัดเวทีสัมมนาในระดับภาค ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้รับทราบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. ได้ทราบถึงความสำคัญของระบบสวัสดิการภาคประชาชนและท้องถิ่น
3. ได้รับทราบแนวทางในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนและท้องถิ่นให้เต็มพื้นที่โดยชุมชน ประเด็น การทำความดีเพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
4. ได้ทราบถึงระบบต่างๆ ในพื้นที่ อาทิเช่น คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม จังหวัด คณะกรรมการบริหารกองทุนจังหวัด คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมของจังหวัด
5. ได้ทราบถึงแหล่งงบประมาณในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สังคมรวมทั้งการเข้าถึงแหล่ง งบประมาณผ่านทางจังหวัด
6. ได้มีการศึกษาตัวอย่างรูปแบบในการดำเนินงานที่มีความแตกต่างและความหลากหลายใน พื้นที่ บริบท และสถานะแวดล้อมที่แตกต่างกัน
7. คณะผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีการรวมกลุ่ม (ประชุมกลุ่มย่อย) ปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับแนวทาง ในการดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย อาทิเช่น การกลับไปสำรวจข้อมูลผู้ ทุกข์ยากเดือดร้อนในพื้นที่ การสำรวจพื้นที่ต้นแบบ ครู ผู้รู้ หรือชุมชนที่สามารบอกเล่า หรือให้ความรู้ แนวทางในการดำเนินได้ การพูดคุยปรึกษาหารือกันในกลุ่มคนดี ผู้ก่อการดี ร่วมกันวางแผน เพื่อขยาย ผลการดำเนินงานให้เต็มพื้นที่ต่อไป

ผลจากการจัดเวทีแก่จังหวัดน่านรอง ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ภาคสนามโดยการศึกษาดูงานพื้นที่ตัวอย่างซึ่งมีการ ปฏิบัติงานจริงเป็นรูปธรรม
2. มีการรับฟังการบรรยายสรุป มีการพูดคุย มีการซักถาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปฏิบัติ อย่างกว้างขวาง

3. ได้ชมสถานที่ และการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่อย่างหลากหลาย ทั้งในเรื่องของ สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มสวัสดิการชุมชน(สัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท) กลุ่มจัดทำปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มจัดทำน้ำยาล้างจาน กลุ่มจักสาน กลุ่มทำน้ำพริกแกง ฯลฯ

4. หลังจากการศึกษาดูงานในแต่ละวันคณะผู้ศึกษาดูงานและวิทยากรได้ร่วมกันสรุปบทเรียน อาทิเช่น

- 1) สิ่งที่ได้พบเห็น สังเกต จดจำ สิ่งที่ได้รับฟังมาทุกๆเรื่องทั้งจากวิทยากรในพื้นที่ และชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่ม
- 2) ทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกนำมาพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เปรียบเทียบกับจุดอื่น ๆ มีการศึกษาวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง-จุดอ่อนของแต่ละพื้นที่ เปรียบเทียบไปถึงสิ่งที่พบและมีอยู่ในพื้นที่ซึ่งตนรับผิดชอบ
- 3) เกิดแนวความคิดในการที่จะนำประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานในครั้งนี้กลับไปพัฒนาการดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบต่อไป
- 4) เกิดการรวมกลุ่มผนึกกำลังและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอจากเวทีสัมมนาระดับภาค ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสัมมนา ดังนี้

- 1) การจัดสัมมนาเช่นนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับประโยชน์มากโดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ และประสบการณ์ในด้านสวัสดิการชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจำนวนมากจากหลากหลายกลุ่มอาชีพและประสบการณ์ได้มีโอกาสมาพบปะกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้รู้เขา รู้เรา สามารถจับมือกันเป็นพันธมิตร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันต่อไปในโอกาสข้างหน้า
- 3) ควรจัดให้มีการสัมมนาในลักษณะเช่นนี้อีกเป็นประจำและควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 4) ควรมีการจัดทีมวิทยากรออกเดินสายเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ควรมีการจัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถศึกษาแนวทางการดำเนินงานและนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 6) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานและการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การจัดสัมมนาใน 4 ภาค และการจัดเวทีแก่จังหวัดนาร่อง เป็นการให้องค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งความรู้ที่เป็นเอกสารประกอบการสัมมนา ซึ่งมีครบทุกเรื่องรวมทั้งตัวอย่างรูปธรรมการดำเนินงาน สวัสดิการชุมชน และท้องถิ่นในแต่ละภาคที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสามารถนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมใน ภายหลังเพื่อส่งเสริมและพัฒนายุทธศาสตร์สังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ไปสู่ความสำเร็จ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ทิศทางในการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย เริ่มเป็นการจัดสวัสดิการแบบมีส่วนร่วม แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ดังนั้นควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นเต็มพื้นที่โดยเน้นภาคประชาชนเป็นตัวตั้ง ภาครัฐและท้องถิ่นเข้าไปหนุนเสริมอย่างเข้มข้น จริงจังและต่อเนื่อง

2) การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์สังคมของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์น่าจะดำเนินต่อไปด้วยดี เนื่องจากเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจน ผู้บริหารมีความจริงจังในการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องผนึกกำลังเข้าไปหนุนเสริม ชุมชนมีความตื่นตัว มีต้นแบบ มีตัวอย่างที่ดี มีผู้รู้ซึ่งเปรียบเสมือน ขุนศึก หรือแม่ทัพที่จะนำพลขับเคลื่อนต่อไปได้

3) ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการผูกสัมพันธ์สร้างเครือข่ายทุกระดับ มีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนรู้ จากชุมชน สู่ชุมชน จากพื้นที่สู่พื้นที่ข้ามอำเภอ ข้ามจังหวัด และข้าม ภูมิภาคซึ่ง จะทำให้ได้ประสบการณ์หลากหลายแตกต่างกันไป สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการ พัฒนาการดำเนินงานในส่วนที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม

4) การจัดการความรู้ในระดับพื้นที่ ควรมีการลงรายพื้นที่เป็นรายจังหวัดหรือรายอำเภอ จนถึง ระดับตำบล เพื่อให้เป็นกลุ่มเล็ก สามารถลงลึกได้อย่างทั่วถึง ทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ อย่างเต็มที่

5) เรื่องนี้แม้ว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลรักษาการแต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะ เป็นการวางรากฐานของสังคมไทย ไปสู่ความเป็นสังคมสวัสดิการ (Welfare Society) จึงควรมีการสาน งานต่อให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

6) ควรมีการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ของระบบ Matching Fund (1:1:1) ตามที่องค์กรภาค ประชาชนเสนอ เพื่อนำไปสู่ทางเลือกในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมใน อนาคต

7) กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดแผนปฏิบัติการในเรื่องนี้ไว้ 3 ปี ระหว่างปี 2550 – 2552 แม้จะเริ่มลงมือดำเนินการจริงในปลายปี 2550 แล้วก็ตาม ควรได้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานระยะกลางและระยะสิ้นสุดของแผนด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานต่อเนื่องในระยะต่อไป